

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผล มาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ.2564-2565

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

หลักการเหตุผลและสาระสำคัญของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565 เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤตที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความรุนแรงและเกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนาน และได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างใหญ่หลวงในหลากหลายมิติ โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่จำเป็นเร่งด่วนต่อการเสริมสร้างความสามารถในการ **พร้อมรับ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน** เพื่อให้ประเทศฟื้นฟูเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว มีศักยภาพที่เพียงพอเหมาะสมต่อการพัฒนาภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต และดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น ในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินงานในระยะเวลา 2 ปีภายใต้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ กำหนดเป้าหมายไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง (2) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น (3) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และ (4) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ โดยขับเคลื่อนผ่านแนวทางการพัฒนา โดยดำเนินงานผ่านแนวทาง

การพัฒนา 4 ประการ ประกอบด้วย (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (2) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตในระยะยาว (3) การพัฒนาคุณภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของคน และ (4) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ

การขับเคลื่อนของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีการดำเนินการผ่าน 2 ช่องทางที่สำคัญ ได้แก่ **โครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ปัญหา เยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563** และ **แผนงานและโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565** เพื่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่ได้รับคัดเลือกและมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีจำนวน 250 โครงการ โดยมีโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนรวม 237 โครงการ วงเงินงบประมาณรวม 38,303 ล้านบาท แบ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 จำนวน 21 โครงการ วงเงินงบประมาณ 552 ล้านบาท โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 2 จำนวน 26 โครงการ วงเงินงบประมาณ 6,778 ล้านบาท โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 3 จำนวน 19 โครงการ วงเงินงบประมาณ 13,626 ล้านบาท และโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 4 จำนวน 171 โครงการ วงเงินงบประมาณ 17,347 ล้านบาท

ผนวก.
เป้าหมายที่ 1

ผนวก.
เป้าหมายที่ 2

ผนวก.
เป้าหมายที่ 3

ผนวก.
เป้าหมายที่ 4

เป้าหมายที่ 1 คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบาง ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

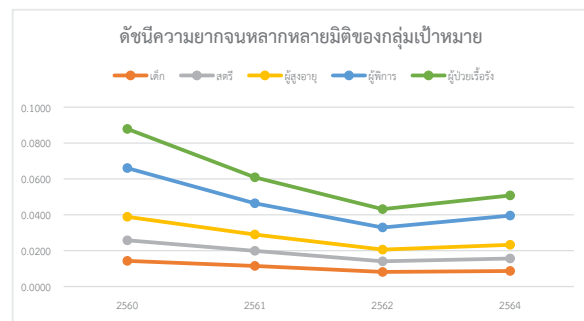
ค่าเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงศักยภาพ ปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2565 ได้แก่ อัตราการว่างงานไม่เกินกว่าร้อยละ 1 ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 สัดส่วนผู้เข้าระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) ต่อกำลังแรงงานรวมไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 48 ความแตกต่างของทรัพยากรสาธารณสุขเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 และอัตราความรู้ด้านสุขภาวะของประชากรเพิ่มเป็นร้อยละ 70 โดยแนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายครอบคลุมตั้งแต่การขยายและพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะแรงงานและการเรียนรู้ให้สามารถกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ รวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพด้วยการพัฒนาระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำและการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

อัตราการว่างงานในไตรมาสที่ 3 ของ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ร้อยละ 1.23 ลดลงจากร้อยละ 1.93 ใน พ.ศ. 2564 แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 1 ขณะที่ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือใน พ.ศ. 2564 เพิ่มสูงขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ในทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 20 ในกลุ่มสตรีและผู้สูงอายุ (ร้อยละ 17.70 และร้อยละ 17.35 ตามลำดับ) และถึงร้อยละ 32.88 ในกลุ่มผู้พิการ สะท้อนถึงความขัดสนที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เมื่อพิจารณาสัดส่วนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) พบว่าการเพิ่มขึ้นของผู้ประกันตนในมาตรา 40 เพื่อรับสิทธิการเยียวยาจากผลกระทบของโควิด-19 ส่งผลให้สัดส่วนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 43.02 ใน พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 59.63 ใน พ.ศ. 2564 และ

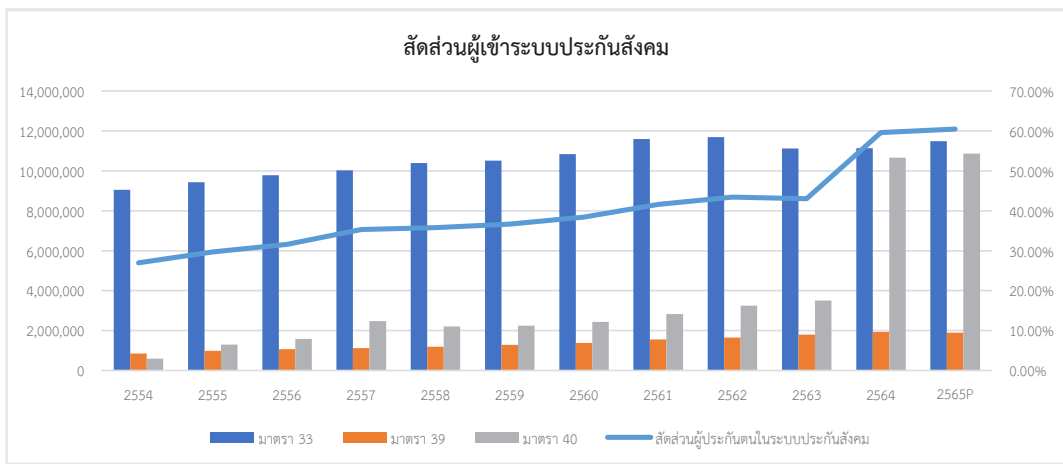

ที่มา: Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP)

ร้อยละ 60.47 ใน พ.ศ. 2565 ตามลำดับ จนสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 45 ใน พ.ศ. 2564 และร้อยละ 48 ใน พ.ศ. 2565 ในส่วนของความแตกต่างของทรัพยากรสาธารณสุขเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลงเฉพาะสัดส่วนประชากรต่อพันตแพทย์ (ลดลงร้อยละ 12) และสัดส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ (ลดลงร้อยละ 3.13) ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของสัดส่วนประชากร

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ต่อเกณฑ์การเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.03 และสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สำหรับอัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากรนั้น มีการประเมินล่าสุดถึงเพียง พ.ศ. 2562 และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของประชาชนที่เข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พบว่า มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 83.41 ใน พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 82.06 ใน พ.ศ. 2564 และ ร้อยละ 80.70 ใน พ.ศ. 2565 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้ประชาชนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น **สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 1 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง** โดยมีเพียงสัดส่วนผู้เข้าระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) ต่อกำลังแรงงานรวมทั้งบรรลุค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการเยียวยากลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วยมาตรการช่วยเหลือเยียวยา อาทิ **โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชน** ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงการคลัง โดยจ่ายเงินเยียวยา รายละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน **โครงการเยียวยาผู้ประกันตนมาตรา 39 และมาตรา 40** ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ ซึ่งส่งผลให้

มีผู้สมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมมาตรา 40 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและมาตรการเพิ่มกำลังซื้อและบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อาทิ **โครงการเราชนะ โครงการให้ความช่วยเหลือบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ด้านไฟฟ้า) ให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ และโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ**

มาตรการเยียวยาเหล่านี้มีส่วนช่วยในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ในขณะที่การลดผลกระทบทางสุขภาพก็ได้มีการดำเนินโครงการค่าบริการสาธารณสุขภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมุ่งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยารักษาโรค วัคซีน การปรับปรุงสถานพยาบาลสำหรับการบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อโควิด-19 และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการจ้างงานใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาใหม่โดยภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งผู้จบการศึกษาใหม่จะได้รับการช่วยเหลือให้ได้มีงานทำ มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพและนายจ้าง/สถานประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงจะเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ แต่การเยียวยาและฟื้นฟูในระยะสั้นจำเป็นต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องและคู่ขนานกับการพัฒนาเชิงโครงสร้างเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว ยกตัวอย่างเช่น การเยียวยาในรูปแบบของตัวเงินที่ผ่านมามีแนวโน้มช่วยให้กลุ่มเปราะบางอยู่รอดจากความเดือดร้อนในระยะสั้นได้ แต่อัตรการว่างงานยังอยู่ในระดับสูงและดัชนีความยากจนหลายมิติยังคงเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพในการสร้างรายได้ยังมีจำกัด และความขัดสนในมิติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงินยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบมาตรการดูแลและกลไกช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงกับปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย และครอบคลุมทั้งมิติของการสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะที่จำเป็น การส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพทั้งเชิงรักษาและเชิงป้องกัน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกัน ควรเร่งรัดพัฒนาการปรับปรุงรูปแบบการจ่ายเงินสมทบและสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสังคมให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น รวมทั้ง

กลุ่มเปราะบาง ในขณะเดียวกัน แม้ว่าแรงงานนอกระบบจะเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มมากขึ้นจากการให้สิทธิประโยชน์เงินชดเชยเยียวยาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แต่ระบบประกันสังคมยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ดึงดูดและรักษาให้แรงงานที่ตัดสินใจเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพื่อได้รับเงินเยียวยายังคงอยู่ในระบบประกันสังคมต่อไป นอกจากนี้ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร และการพัฒนาระบบเพื่อรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำอื่น ๆ ในอนาคต นอกเหนือจากการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อโควิด-19

สร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นของการมีระบบประกันสังคม เพื่อรักษาผู้ประกันตนให้คงอยู่ในระบบต่อไปได้และดึงดูดแรงงานนอกระบบเข้ามาในระบบประกันสังคมเพิ่มเติม พร้อมกับการพัฒนาระบบการเยียวยาช่วยเหลือในภาวะวิกฤต เพื่อให้พร้อมช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรมุ่งยกระดับศักยภาพระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข อาทิ การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคระบาดและการประเมินแนวโน้มการเกิดโรคภัยโดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม รวมถึงการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมายที่ 2 สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

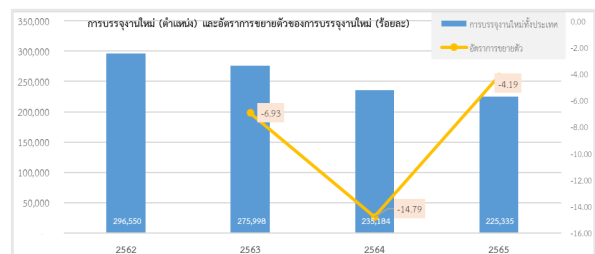
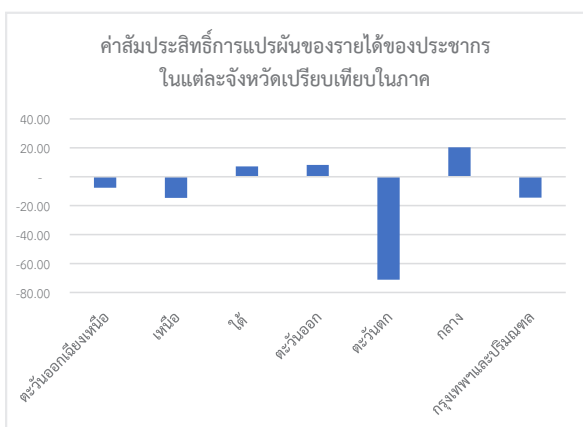
คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และแนวโน้มการทวนกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทวีความเข้มข้น ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกหันมาพึ่งพาตนเองมากขึ้น การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศจึงยิ่งทวีความสำคัญ โดยเป้าหมายที่ 2 มุ่งกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรอง ด้วยการส่งเสริมการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ควบคู่

ไปกับการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิต และสร้างศักยภาพของท้องถิ่นให้พร้อมรับการกระจายตัวของการพัฒนาและการเคลื่อนย้ายกำลังแรงงานกลับคืนถิ่น โดยมีตัวชี้วัดที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาคลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 และอัตราการขยายตัวของการบรรจุนายใหม่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดมีการเผยแพร่ข้อมูลถึงเพียง พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ในการประเมินความก้าวหน้าการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น จึงใช้ความแตกต่างของรายได้ต่อหัวของประชากรในแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาคเป็นตัวชี้วัดเทียบเคียง โดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของรายได้ของประชากรในแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาค ระหว่าง พ.ศ. 2562-2564 ลดลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันตก และกรุงเทพฯ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย
หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2565 สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม 2565

และปริมาณลดลง แต่ในหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันออกและภาคกลางยังคงเพิ่มสูงขึ้น และไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่การบรรจุนายใหม่แม้ว่าจะหดตัวลดลงจากร้อยละ 14.79 ใน พ.ศ. 2564 เหลือหดตัวร้อยละ 4.19 ใน พ.ศ. 2565 แต่ยังคงมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่องและต่ำกว่าค่าเป้าหมายอย่างมาก สะท้อนว่าเป้าหมายในการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในประเทศยังคงไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 2 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง โดยไม่มีตัวชี้วัดใดเลยที่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานในหลายโครงการภายใต้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินโควิด-19 อาทิ โครงการ 1 ตำบล 1 เกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการส่งเสริมองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ โครงการกระตุ้นและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนไทย โครงการยกระดับเศรษฐกิจในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลางตะวันตกด้วย BCG Model ได้นำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่น และช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นฐานราก เช่นเดียวกัน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สร้างอาชีพ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นหนึ่งในประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในระดับพื้นที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดเอกภาพ หน่วยงานและองค์กรที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้อง ยังคงทำงานแบบแยกส่วนตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย ส่งผลให้การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น มีช่องว่างในบางประเด็น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การสร้างอาชีพ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินงานในระยะต่อไปควรเร่งรัดพัฒนากลไกและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้อง หรือมีโครงการที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ให้มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาจากทุกภาคส่วน ด้วยการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในการเข้ามาร่วมดำเนินการ พัฒนาช่องทางและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม

กับโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่มีการดำเนินโครงการพัฒนาต่อยอดเมืองอัจฉริยะเดิมและสร้างเมืองอัจฉริยะใหม่ ซึ่งเป็นการนำฐานข้อมูลและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองในมิติต่าง ๆ ส่งผลให้เมืองหลักและเมืองรองในภูมิภาคมีศักยภาพรองรับการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น รวมถึงโครงการบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ชุมชน ซึ่งสร้างโอกาสทางการเรียนรู้และโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 11,446 แห่งทั่วประเทศ

การพัฒนา/พื้นที่ และมีความซ้ำซ้อนในบางประเด็น การพัฒนา/พื้นที่ ดังนั้น การบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาจากทุกภาคส่วนจึงเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาชีพ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นส่วนใหญ่มักเป็นโครงการด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชนแบบดั้งเดิม การสร้างความหลากหลายทางอาชีพจะเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้มากยิ่งขึ้น

การลงทุนจากภาคเอกชนและเชื่อมโยงผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อสร้างศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสร้างการจ้างงานในระยะยาว โดยที่การสร้างงานและการจ้างงานนั้น ควรมุ่งเน้นสร้างความหลากหลายในอาชีพ และส่งเสริมภาคการเกษตรและท่องเที่ยว ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือภาคการผลิตและบริการอื่นที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคตและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามที่ระบุไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมายที่ 3 เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ

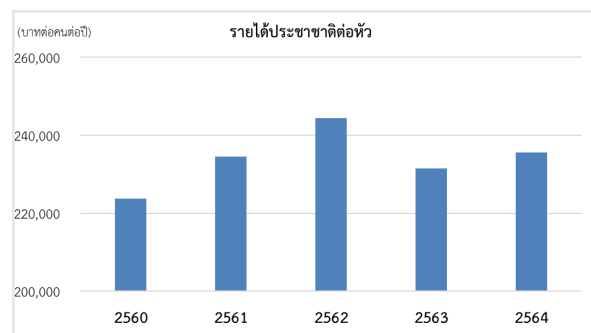
คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

ใน พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีที่เชื้อโควิด-19 เริ่มแพร่ระบาดในประเทศไทย เศรษฐกิจไทยประสบภาวะหดตัวถึงร้อยละ 6.3 การฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็วจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบเพิ่มความเสี่ยงและขยายวงกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบต่อ SMEs ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะปิดตัวมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ โดยเป้าหมายที่ 3 ได้กำหนดค่าเป้าหมายให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวหรือรายได้ประชาชาติต่อหัวใน พ.ศ. 2564 ไม่ต่ำกว่า 236,000 ต่อคนต่อปี และใน พ.ศ. 2565

ไม่ต่ำกว่า 245,000 บาท ต่อคนต่อปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 42 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการจ้างงานของ SMEs ขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.8 ต่อปี โดยมุ่งเน้นที่การแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อของ SMEs เพื่อแก้ปัญหาสภาพคล่อง และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มเติบโตมากขึ้นในอนาคต รวมถึงการเสริมศักยภาพผ่านการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและการระดมทุนผ่านช่องทางการเงินที่หลากหลาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ภาพรวมของเศรษฐกิจไทยในปี 2564 ฟื้นตัวขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี 2563 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2564 เติบโตในอัตราร้อยละ 1.5 ต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ในช่วงปลายปี 2563 ที่ร้อยละ 3.5 - 4.5 โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่สูงนักส่งผลให้รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 231,483 บาทต่อคนต่อปีในปี 2563 เป็น 235,604 บาทต่อคนต่อปีในปี 2564 หรือเติบโตขึ้นร้อยละ 1.8 ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ 236,000 บาทต่อคนต่อปี และต่ำกว่ารายได้ประชาชาติต่อหัวในปี 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 อยู่พอสมควร ในขณะเดียวกัน สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 เพียงร้อยละ 0.4 โดยปรับเพิ่มจากร้อยละ 34.2 เป็นร้อยละ 34.6 ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 42 ทั้งนี้สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ค่าเป้าหมายของสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ที่กำหนดไว้มีความแตกต่างจากตัวเลขที่แท้จริงค่อนข้างมาก เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ

ที่มา: ข้อมูลรายได้ประชาชาติจาก สศช. และข้อมูลจำนวนประชากรกรมการปกครอง

ขนาดกลางและขนาดย่อมมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมของ SMEs ในปี 2563 โดยปรับเปลี่ยนมาใช้จำนวนการจ้างงานและรายได้เป็นเกณฑ์แทนการใช้จำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ที่คำนวณได้มีมูลค่าลดลง โดยผลจากการปรับเปลี่ยนนียมทำให้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ในปี 2562 ลดลงจากร้อยละ 43.2 เป็นร้อยละ 35.3 นอกจากนี้ การจ้างงานของ SMEs ในปี 2564 ปรับลดลงจากปี 2563 เป็นสัดส่วนร้อยละ 0.9

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

จาก 12.7 ล้านคน เป็น 12.6 ล้านคน ดังนั้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 3 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต โดยไม่มีตัวชี้วัดใดเลยที่บรรลุตามค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ 3 ได้แก่ โครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน โดยเฉพาะโครงการคนละครึ่ง ซึ่งช่วยเพิ่มยอดขายให้กับผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก โดยยอดการใช้จ่ายผ่านโครงการคนละครึ่งระยะที่ 1-4 รวมเป็นเงิน 3.87 แสนล้านบาท การออกพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการให้กู้ยืมแก่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี เพื่อให้สถาบันการเงินนำไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการต่อไป รวมถึงโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่ให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องแก่ SMEs สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และพัฒนาศักยภาพของ SMEs ให้เติบโตต่อไปได้ในอนาคต อาทิ โครงการค้ำประกัน

สินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ซึ่งช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดวงเงินค้ำประกันไม่เกินรายละ 500,000 บาท และระยะเวลาค้ำประกันไม่เกิน 10 ปี โครงการ SME Access เพื่อส่งเสริม SME เข้าสู่การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โครงการเรื่องการจัดตั้งและขยายธุรกิจของผู้ประกอบการอัจฉริยะ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถเริ่มต้นธุรกิจได้อย่างประสบความสำเร็จและมีโมเดลการทำธุรกิจใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าสูง รวมถึงการจับคู่ธุรกิจการสร้างโอกาสในการเข้าถึงและเชื่อมต่อกับแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้ง Venture Capital Angel Fund หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจไทยด้วยดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้ SME นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ในช่วงปี 2564-2565 ซึ่งแผนแม่บทเฉพาะกิจประกาศใช้ ประเทศไทยยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อีกถึง 3 ระลอก ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินมาตรการที่เข้มงวดในการการควบคุมการเดินทางเข้าประเทศไทย ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนเมษายน 2565 เพื่อควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวมีจำนวนน้อยมาก ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประสบกับการขาดแคลนรายได้อย่างรุนแรงต่อเนื่องเป็นเวลานาน แม้ว่ารัฐบาลได้พยายามออกมาตรการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการใช้จ่าย

ของประชาชนในประเทศและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs แต่การลดจำนวนของนักท่องเที่ยวต่างชาติและกำลังซื้อของคนในประเทศที่ยังไม่ฟื้นตัว ส่งผลให้ระดับการใช้จ่ายบริโภคโดยรวมภายในประเทศยังต่ำกว่าในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นอย่างมาก และมี SMEs จำนวนมากต้องปิดตัวลง ในที่สุด โดยเฉพาะ SMEs ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกัน ความรุนแรงของการแพร่ระบาดในประเทศไทย ประกอบกับการที่เศรษฐกิจไทยพึ่งพิงภาคการท่องเที่ยวในระดับที่สูง ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวต่ำกว่าเป้าหมายและฟื้นตัวช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่อาจทำให้มาตรการให้ความช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อไม่สามารถประคับประคองให้ SMEs อยู่รอดได้ หรือไม่สามารเพิ่มการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กับ SMEs ได้มากเท่าที่ควร อาทิ การที่ผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนไม่มีกำลังเพียงพอที่จะก่อกำหนดแผนระยะยาว โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประสบปัญหาขาดแคลนรายได้ การที่สถาบันการเงินยังคงมีเงื่อนไขที่เข้มงวดในการให้กู้เงิน รวมถึงข้อจำกัดของกิจการขนาดเล็กที่ไม่มีแผนธุรกิจที่ดี ขาดเอกสารหลักฐานแสดงประวัติของรายได้ หรือมีหนี้ค้างชำระอยู่เดิม

ข้อเสนอแนะ

เพื่อลดความเปราะบางของ SMEs ต่อวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs ในภาวะวิกฤต โดยเริ่มต้นจากการผลักดันและจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลของ SMEs อย่างครบถ้วน สามารถให้การช่วยเหลือ SMEs ได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสม โดยการมี SMEs เข้าสู่ระบบในสัดส่วนที่สูงยังสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถนำเครื่องมือทางภาษีมาช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น มาตรการลดหย่อนภาษีย้อนหลัง ซึ่งมีการนำมาใช้ในประเทศเยอรมนี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น โดยอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลขาดทุนในปีปัจจุบันมาคำนวณเพื่อขอคืนภาษีที่จ่าย

ไปในแล้วในปีก่อนหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการได้รับเงินคืนภาษีมาเพื่อเสริมสภาพคล่องของธุรกิจได้ นอกจากนี้ เพื่อยกระดับศักยภาพของ SMEs ในระยะยาว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการลดข้อจำกัดของผู้ประกอบการรายย่อยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อาทิ การส่งเสริมให้สถาบันการเงินใช้ข้อมูลรอยเท้าดิจิทัลที่มาจากประวัติการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ มาใช้ในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อให้แก่ SMEs รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีทักษะที่เพียงพอเหมาะสมสำหรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่รวบรวมหลักสูตรที่จำเป็นต่อการพัฒนาธุรกิจ อาทิ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวิเคราะห์ธุรกิจ การบริหารจัดการธุรกิจ การให้บริการ และการทำการตลาด

เป้าหมายที่ 4 มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่

ค่าเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศจำเป็นต้องมุ่งเน้นส่งเสริมภาคการผลิตและบริการที่ไทยมีศักยภาพและมีความสอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งถูกเร่งจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะความก้าวหน้าและความแพร่หลายของเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีอัตโนมัติ และปัญญา

ประดิษฐ์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ของแรงงานไปเป็นแรงงานอิสระ โดยเป้าหมายที่ 4 ได้ กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายไว้ดังนี้ (1) การลงทุน ในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี (2) อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุน มนุษย์ด้านทักษะแรงงานในปี 2564 อยู่ใน 5 อันดับ แรกของอาเซียนและมีคะแนนสูงกว่าปีก่อนหน้า และอยู่ใน 4 อันดับแรกของอาเซียนในปี 2565 (3) มูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมมี

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

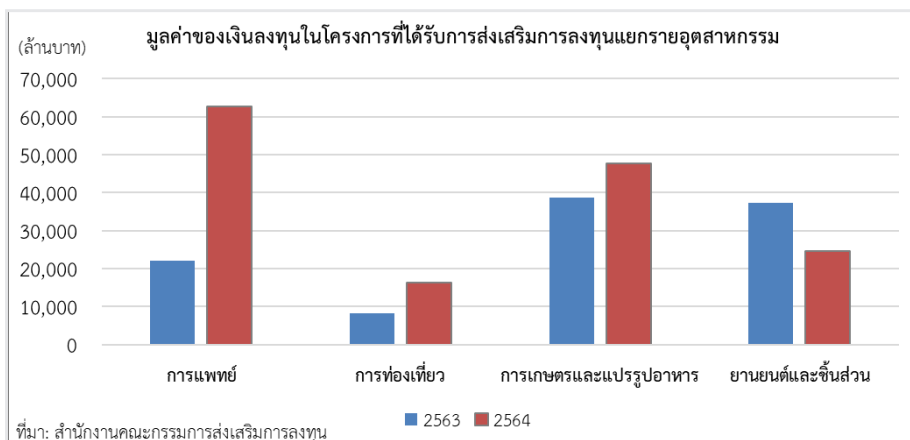
สัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2564 และมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5 ในปี 2565 (4) อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลอยู่ใน 40 อันดับแรกและมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า และ (5) ดัชนีประสิทธิภาพของภาครัฐในการทบทวนแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและเป็นภาระในการดำเนินธุรกิจในปี 2564 อยู่ใน 50 อันดับแรกและมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า และอยู่ใน 45 อันดับแรกในปี 2565 โดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การยกระดับขีดความสามารถ

ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ การเพิ่มและปรับทักษะของแรงงาน พัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล และการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในแต่ละตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 4 มีดังนี้ (1) การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากมูลค่ารวมของเงินลงทุนในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พบว่ามูลค่าของเงินลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์ การท่องเที่ยว การเกษตรและแปรรูปอาหาร และยานยนต์และชิ้นส่วน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42.5 ในปี 2564 โดยเพิ่มขึ้นจาก 106,210 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 151,330 ในปี 2564 โดยอุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นในสัดส่วนสูงสุด คือ อุตสาหกรรมการแพทย์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 182) รองลงมา คือ การท่องเที่ยว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 108) และการเกษตรและแปรรูป (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23) ในขณะที่มูลค่าของเงินลงทุนใน

อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนลดลงร้อยละ 34 (2) อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะแรงงาน สภาเศรษฐกิจโลกซึ่งเป็นหน่วยงานผู้จัดทำ ไม่ได้มีการเผยแพร่ผลการจัดอันดับในช่วงปี 2564-2565 การวัดผลตามตัวชี้วัดนี้จึงเทียบเคียงกับการจัดอันดับด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของสถาบันการศึกษานานาชาติ โดยพบว่าอันดับด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของไทยในปี 2564 คงที่จากปี 2563 อยู่ที่อันดับ 43 จากทั้งหมด 64 ประเทศ โดยเป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และมีคะแนนลดลงเล็กน้อยจาก 53.264 ในปี 2563 เป็น 53.005 ในปี 2564 (3) มูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติยังไม่มี การเผยแพร่ผลสำรวจค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา

ในปี 2564 และ 2565 โดยผลการสำรวจในปี 2563 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 1.33 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.14 ในปี 2562

(4) อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ในปี 2564 อันดับของไทยปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยจากอันดับที่ 39 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 38 แต่กลับปรับตัวแย่ลงในปี 2565 มาอยู่ที่อันดับที่ 40 โดยหมวดที่อันดับของไทยปรับตัวแย่ลงค่อนข้างมาก ได้แก่ ความเชื่อมโยงกันของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคล่องตัวทางธุรกิจ และกฎระเบียบและการกำกับดูแล

(5) ดัชนีประสิทธิภาพของภาครัฐในการทบทวนแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและเป็นภาระในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีความ

สามารถในการแข่งขันระดับโลกที่จัดทำโดยสภาเศรษฐกิจโลก ไม่ได้มีการเผยแพร่ผลการจัดอันดับในปี 2564-2565 จึงจำเป็นต้องใช้การจัดอันดับด้านประสิทธิภาพของภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติเป็นตัวแทน โดยในปี 2564 อันดับด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของไทยปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 23 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 20 แต่กลับปรับตัวแย่ลงในปี 2565 มาอยู่ที่อันดับ 31 เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านการคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ ดังนั้น **สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 4** จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยมีเพียงตัวชี้วัดที่ 1 การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีการบรรลุตามค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานสำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาตามเป้าหมายที่ 4 ได้แก่

(1) โครงการที่ช่วยยกระดับภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพ อาทิ โครงการสร้างอุตสาหกรรมการแพทย์ใหม่บนฐานการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีด้านชีววิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมเครื่องมือแพทย์ สารออกฤทธิ์จากธรรมชาติ ยาใหม่ และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในบริการทางการแพทย์

โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การแพทย์ไทย โดยการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (Technology Localization) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การแพทย์ไทยที่ได้มาตรฐานสากลในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

โครงการพัฒนาเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพื่อศึกษาศักยภาพและความเหมาะสมของเมืองและชุมชนทั้ง 77 จังหวัดของประเทศไทยที่สามารถจะพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก และเพื่อยกระดับเมืองเพชรบุรีและเชียงรายสู่การเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

โครงการยกระดับคุณภาพ

มาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านมาตรฐานฟาร์มทั้งมาตรฐาน GAP และมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยอาหารให้แก่เกษตรกร รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาหน่วยรับรองและห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ให้ได้รับการให้สอดคล้องตามระบบคุณภาพมาตรฐานสากล และ

(2) โครงการที่ช่วยพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ อาทิ โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล เพื่อสร้างระบบต้นแบบสำหรับอ่านและสร้างข้อมูลดิจิทัลและต้นแบบของเทคโนโลยีในการสร้างและตรวจสอบเอกสารอนุญาต รวมถึงการให้บริการเฝ้าระวังภัยคุกคามไซเบอร์แก่หน่วยงานภาครัฐ

โครงการพัฒนาทักษะกำลังคนของประเทศ ที่มุ่งยกระดับทักษะของแรงงานให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้วยการจัดฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรแก่บัณฑิตที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19

โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ตามทักษะ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างศูนย์รวมองค์ความรู้ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง **โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มหุ่นยนต์เคลื่อนที่แบบอัตโนมัติและโมดูลการใช้งานภาคเกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ การผลิตและบริการสาธารณะ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับให้บริการแสงซินโครตรอนและ**

เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่ออุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนและระบบลำเลียงแสง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์โครงสร้างในระดับโมเลกุลของวัสดุ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาวัสดุใหม่ๆ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งานของอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าภาพรวมของการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันภาคการผลิตและบริการเป้าหมายจะมีความก้าวหน้าที่ดี แต่ยังคงขาดการลงทุนที่เพียงพอที่จะสนับสนุนการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมยานยนต์เดิมไปสู่ยานยนต์สมัยใหม่ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ประกอบการต้องการรอให้เกิดความชัดเจนของนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานของการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ โดยหลังจากที่คณะกรรมการบูรณาการประชุมเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565 ให้ความเห็นชอบแนวทาง

ส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศตามนโยบาย 30/30 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้การผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศมีสัดส่วนร้อยละ 30 ของการผลิตรถยนต์ทั้งหมดในประเทศภายในปี ค.ศ. 2030 หรือ พ.ศ. 2573 รวมทั้งกำหนดมาตรการสนับสนุนทั้งมาตรการทางภาษีและที่ไม่ใช่ภาษี ปรากฏว่าได้มีผู้ประกอบการจากต่างประเทศจำนวนหลายรายประกาศว่าจะใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมยานยนต์ของไทยสามารถปรับเปลี่ยนไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้นในระยะต่อไป

นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับของหน่วยงานระหว่างประเทศตามตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 4 สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ในช่วงปี 2564 – 2565 จำเป็นต้องเร่งพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะใน 2 มิติที่สำคัญ ได้แก่ (1) **การพัฒนาทักษะของแรงงาน** แม้ว่าโครงการพัฒนาทักษะกำลังคนที่ผ่านมาจะจุดเริ่มต้นที่ดีในการยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ แต่การปฏิรูประบบการผลิตกำลังคนทั้งการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานให้เชื่อมโยงกันและเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงานยังคงเป็นข้อท้าทายสำคัญของประเทศ และเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพกำลังคนของประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะแรงงานให้เท่าทันกับเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาทักษะแรงงานในโลกยุคใหม่ (2) **การปรับลดขั้นตอนและกฎระเบียบไม่จำเป็นสำหรับภาคธุรกิจ และพัฒนาระบบนิเวศด้านกฎหมายเพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล** โดยบริการภาครัฐจำนวนมากยังไม่ได้รับการปรับปรุงอยู่ในรูปแบบการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมีความจำเป็นต้องการปรับปรุงการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคที่สำคัญจากขั้นตอนการดำเนินงานที่มากและการใช้ระยะเวลาที่นานในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในระยะต่อไป ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าระหว่างอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายต่าง ๆ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การผลิตอาหารทางการแพทย์ อาหารสำหรับผู้สูงอายุ และอาหารเพื่อสุขภาพ การพัฒนาการผลิตและการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าแบบไร้คนขับเพื่อรองรับการเดินทางของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายสามารถเติบโตไปด้วยกันได้อย่างต่อเนื่อง

ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานในระยะต่อไป จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาหลักสูตร ยกระดับและควบคุมคุณภาพมาตรฐานของระบบการศึกษา และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การสร้างและพัฒนาเมืองเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และพื้นที่สร้างสรรค์ที่หลากหลาย กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ นอกจากนี้ ยังควรต้องเร่งรัดการปรับปรุงบริการภาครัฐให้เป็นบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ การปรับลดขั้นตอนและกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น และการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจดิจิทัล

ภาคผนวก

ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ โควิด-19 (2564 – 2565) กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ประเด็น

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
1) คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง	010501	กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
	110401	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและ เรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของ ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น
	130101	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพมีพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถ ป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น
	130301	มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น
	130401	การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง
	170101	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
	170201	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	060101	เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
	070301	ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
	160101	ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น
	200301	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม
	200302	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน
	200401	ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
3) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ	080102	ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น
	080201	สินค้าธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น
	080202	มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
4) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่	030101	สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
	030202	ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น
	030601	ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
	040201	อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
	050101	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050602	โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น
	070301	ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
	080102	ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
	110401	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและ เรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของ ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น
	120101	คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น
	170101	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับ การคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
	200401	ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
	220101	กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง
	230101	ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการ วิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน